

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România” (www.ier.ro). Permișiunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Secția a treia
CAUZA ȘERBAN ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI
(Cererea nr. 3729/03)
Hotărâre
Strasbourg
19 ianuarie 2010
Definitivă

Hotărârrea devine definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 din convenție. Aceasta poate suferi modificări de formă.

În cauza Șerban împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), reunită într-o cameră compusă din: Josep Casadevall, *președinte*, Elisabet Fura, Corneliu Bîrsan, Alvina Gyulumyan, Egbert Myjer, Luis López Guerra, Ann Power, *judcători*, și Santiago Quesada, *grefier de secție*,

după ce au deliberat în camera de consiliu la 15 decembrie 2009,
pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

Procedura

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 3729/03) îndreptată împotriva României prin care un resortisant al acestui stat, domnul Petru Șerban („reclamantul”), a sesizat Curtea la 28 noiembrie 2002 în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („convenția”).

2. Guvernul român („Guvernul”) este reprezentat de agentul guvernamental, domnul Răzvan-Horațiu Radu, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. Reclamantul susține că anularea unei hotărâri definitive pronunțată în favoarea sa a adus atingere principiului securității raporturilor juridice și dreptului la respectarea bunurilor.

4. La 28 august 2008, Curtea a hotărât să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu art. 29 § 3 din convenție, s-a hotărât, de asemenea, că admisibilitatea și fondul cauzei vor fi examinate împreună.

În fapt

I. Circumstanțele cauzei

5. Reclamantul este născut în 1950 și locuiește în București.

6. La 11 noiembrie 1995, reclamantul a obținut o hotărâre definitivă în justiție prin care li se dispunea autorităților administrative din București să încheie un contract de închiriere în favoarea sa având ca obiect un apartament situat în București, la al treilea etaj al imobilului nr. 12, strada Decebal. La 7 octombrie 1996, statul a încheiat un contract de închiriere cu reclamantul.

7. În 1997, soții O. l-au chemat în judecată pe reclamant pentru a obține evacuarea lui, în baza unui contract de vânzare pe care l-ar fi încheiat în 1996 cu soții T. Aceștia din urmă semnaseră în 1994 un contract de cumpărare al aceluiași bun cu statul.

8. Reclamantul a depus o cerere reconvențională solicitând anularea celor două contracte de vânzare, ca urmare a nelegalității celor două acte juridice.

9. Printr-o hotărâre din 5 martie 1999 Judecătoria București a respins acțiunea terților ca nefondată și a admis cererea reconvențională a reclamantului anulând cele două contracte de vânzare. Această hotărâre era motivată de ilegalitatea vânzării bunului de către stat în favoarea soților T., precum și a vânzării aceluiași bun de către aceștia din urmă în favoarea soților O. Instanța a considerat că reclamantul locuise în acel apartament din 1991 în calitate de locatar al statului până în 1996 și că el avea dreptul să cumpere acel apartament și nu soții T. Instanța a dispus de asemenea evacuarea soților O. din apartamentul menționat.

10. Această hotărâre a fost confirmată în apel la 13 septembrie 2000 de Tribunalul București și în recurs, la 31 ianuarie 2001, de Curtea de Apel București. Cele două instanțe au estimat că soții T. nu îndeplineau condițiile impuse de legislația internă pentru cumpărarea bunului de la stat.

11. La o dată care nu a fost precizată, la cererea soților O., Procurorul general a formulat la Curtea Supremă de Justiție un recurs în anulare împotriva celor două hotărâri menționate anterior. Acesta a susținut că reclamantul încheiase contractul de închiriere la 7 octombrie 1996, adică la o dată ulterioară vânzării, data de 11 aprilie 1996, încheiată în favoarea soților T. și că acest contract de închiriere era nul.

12. Printr-o decizie din 20 iunie 2002, Curtea Supremă a admis recursul în anulare, a infirmat hotărârile din 13 septembrie 2000 și 31 ianuarie 2001 și a admis pe fond acțiunea soților O. și a dispus anularea contractului de închiriere încheiat la 7 octombrie 1996 între reclamant și stat. Instanța supremă a considerat că acele contracte de vânzare încheiate în 1994 între soții T. și stat, precum și în 1996 între soții T. și soții O. erau legale și că reclamantul nu avea decât o creanță care nu era opozabilă cumpărătorilor bunului.

II. Dreptul și practica interne relevante

13. Dispozițiile legale și jurisprudența internă relevante sunt descrise în hotărârea *Brumărescu împotriva României* [(MC), nr. 28342/95, pct. 31-44, CEDO 1999-VII] și în hotărârea *SC Mașinexportimport Industrial Group SA împotriva României* (nr. 22687/03, 1 decembrie 2005, pct. 22).

14. Prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 58 din 25 iunie 2003, publicată în Monitorul Oficial nr. 460 din 28 iunie 2003, art. 330-330⁴ C. proc. civ. care reglementează recursul în anulare au fost abrogate. În temeiul dispozițiilor tranzitorii, hotărârile judecătorești pronunțate până la data intrării în vigoare a ordonanței erau supuse căilor de atac existente la data la care hotărârile fuseseră pronunțate.

În drept

I. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 6 § 1 din convenție

15. Reclamantul se plânge de faptul că anularea hotărârii definitive a Curții de Apel Cluj din 31 ianuarie 2001 prin hotărârea din 20 iun. 2002 a Înaltei Curți de Casație și Justiție a adus atingere principiului securității raporturilor juridice, garantat de art. 6 § 1 din convenție, care prevede următoarele:

„Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, (...) de către o instanță (...) care va hotări (...) asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil (...)”.

A. Cu privire la admisibilitate

16. Curtea constată că acest capăt de cerere nu este în mod vădit nefondat în sensul art. 35 § 3 din convenție. Curtea subliniază, de altfel, că acesta nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, este necesar să fie declarat admisibil.

B. Cu privire la fond

17. Făcând trimitere la cauza *Masinimportexport*, Guvernul admite că în conformitate cu jurisprudența constantă a Curții, admiterea unei căi extraordinare de atac care pune în discuție o hotărâre definitivă printr-o procedură de supervizare este considerată o nerespectare a principiului securității raporturilor juridice (*SC Mașinexportimport Industrial Group SA*, menționat anterior, pct. 36).

18. Totuși, Guvernul subliniază că, în prezent, Procurorul general nu mai are posibilitatea să verifice legalitatea unei hotărâri definitive prin intermediul unui recurs în anulare.

19. În cele din urmă, Guvernul lasă Curtea să aprecieze temeinicia capătului de cerere întemeiat pe art. 6 § 1 din convenție.

20. Reclamantul contestă argumentele Guvernului și continuă să susțină că anularea hotărârii definitive din 22 iunie 2002 a adus atingere principiului securității raporturilor juridice.

21. Curtea s-a pronunțat în repetate rânduri în cauze care au ridicat probleme similare acesteia, în care a concluzionat că a fost încălcat art. 6 § 1 din convenție datorită contestării, în urma unui recurs în anulare formulat de Procurorul general, a soluționării pronunțate în mod definitiv a unui litigiu (a se vedea, printre altele, *Brumărescu*, citată anterior, pct. 61-65, *SC Mașinexportimport Industrial Group SA*, citată anterior, pct. 32, și *SC Editura Orizonturi S.R.L împotriva României*, nr. 15872/03, pct. 59-63, 13 mai 2008).

22. Examinând prezenta cauză, Curtea consideră că Guvernul nu a furnizat niciun argument convingător care să poată duce la o concluzie diferită. Prin urmare, Curtea consideră că, aplicând astfel dispozițiile art. 330 C. proc. civ. care reglementează recursul în anulare, așa cum era redactat la data faptelor, Înalta Curte de Casație și Justiție nu a respectat prin decizia sa din 20 iunie 2002 principiul securității raporturilor juridice și, prin aceasta, dreptul reclamantului la un proces echitabil în sensul art. 6 § 1 din convenție.

23. În consecință, a fost încălcat art. 6 § 1 în această privință.

II. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 1 din Protocolul nr. 1

24. Reclamantul se plânge că decizia din 20 iunie 2002 a Înaltei Curți de Casație și Justiție a avut drept efect afectarea dreptului său la respectarea bunurilor sale, așa cum este recunoscut la art. 1 din Protocolul nr. 1, redactat după cum urmează:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare reglementării folosirii bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

A. Cu privire la admisibilitate

25. Guvernul susține că acest capăt de cerere este incompatibil *ratione materiae* cu dispozițiile de la art. 1 din Protocolul nr. 1 la convenție deoarece un contract de închiriere de locuință nu îl face pe titularul său proprietarul unui „bun” protejat la articolul menționat mai sus. Prin urmare, Guvernul afirmă că reclamantul nu era titularul nici al unui bun, nici al unei creanțe față de stat, în virtutea căreia ar fi putut pretinde că are cel puțin o „speranță legitimă” de a obține efectiv un drept de proprietate.

26. Reclamantul se opune argumentelor Guvernului.

27. Curtea reamintește că dreptul la un contract de închiriere recunoscut printr-o hotărâre judecătorească definitivă reprezintă o creanță suficient de individualizată pentru a constitui un „bun” în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 (*Licu împotriva României*, nr. 35077/02, pct. 36-37, 4 martie 2008).

28. În speță, Curtea notează că Judecătoria București a dispus autorităților administrative să încheie un contract de închiriere cu reclamantul, ceea ce s-a întâmplat la 7 octombrie 1996. Acest contract de închiriere constituia deci o creanță în temeiul căreia reclamantul putea pretinde că are cel puțin o „speranță legitimă” să obțină efectiv un drept de natură patrimonială, care ține de noțiunea de „bunuri” conținută la art. 1 din Protocolul nr. 1.

29. Rezultă că excepția preliminară a Guvernului trebuie respinsă.

30. Curtea constată că acest capăt de cerere nu este în mod vădit nefondat în sensul art. 35 § 3 din convenție. De altfel, Curtea subliniază că acesta nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, este necesar să fie declarat admisibil.

B. Cu privire la fond

31. Guvernul enunță că ingerința în dreptul reclamantului de a se bucura de apartamentul în cauză era justificată de necesitatea de a apăra ordinea juridică, adică de a asigura respectarea dispozițiilor legale, dintre care mai ales Legea nr. 5/1973, care cerea încheierea unui contract de închiriere de locuință în scris. Acesta adaugă că echilibrul just între interesele prezente nu a fost deteriorat din moment ce reclamantul nu a locuit niciodată în acel apartament și nu a plătit niciodată chirie.

32. Reclamantul contestă argumentele Guvernului.

33. Curtea estimează că anularea de către Curtea Supremă de Justiție a hotărârii definitive din 18 aprilie 2001 a constituit o ingerință în dreptul reclamantilor la respectarea bunului lor în sensul art. 1 primul paragraf, prima teză din Protocolul nr. 1.

34. Curtea trebuie, prin urmare, să verifice dacă a fost păstrat un echilibru just între cerințele interesului general al comunității și imperativele apărării drepturilor fundamentale ale individului (*Brumărescu* menționată anterior, pct. 78).

35. În speță, aceasta estimează că acest echilibru a fost deteriorat și că reclamantul a suportat o sarcină specială și exorbitantă din moment ce a fost privat nu doar de dreptul de a i se transfera beneficiul contractului de închiriere privind apartamentul, ci și de orice indemnizație sau măsură reparatorie în această privință.

36. Prin urmare, a fost încălcat art. 1 din Protocolul nr.1.

III. Cu privire la aplicarea art. 41 din convenție

37. În temeiul art. 41 din convenție,

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

38. Reclamantul solicită să fie repus în situația anterioară anulării hotărârii din 31 ianuarie 2001. Acesta afirmă că datorită recursului în anulare admis de Înalta Curte de Casație și Justiție acesta nu a avut posibilitatea să achiziționeze apartamentul de la stat. În acest scop, reclamantul solicită contravaloarea bunului în litigiu, adică 208 400 EUR și depune un raport de expertiză în acest sens. Acesta solicită, de asemenea, 500 000 EUR cu titlul de daună morală pentru stresul pe care l-ar fi suferit, precum și pentru situația „discriminatorie” pe care ar fi trebuit să o înfrunte în urma recursului în anulare.

39. Guvernul se opune plății contravalorii bunului în litigiu întrucât, conform acestuia, ar fi vorba de un prejudiciu eventual ale cărui elemente constitutive nu se pretează la un calcul exact. Guvernul solicită Curții să evalueze global prejudiciul material și cel moral. În ceea ce privește prejudiciul moral, Guvernul estimează că nu există nicio legătură de cauzalitate între prejudiciul invocat și pretinsa încălcare a convenției și că, în orice caz, suma solicitată de reclamant este excesivă.

40. În ceea ce privește suma solicitată cu titlul de contravaloare a apartamentului în litigiu, Curtea nu ar putea specula asupra posibilității ca reclamantul să cumpere apartamentul în cauză. Prin urmare, este necesar să se respingă această cerere. Având în vedere toate elementele aflate în posesia sa și pronunțându-se în echitate, în conformitate cu art. 41 din convenție, aceasta acordă reclamantului 3 000 EUR pentru toate prejudiciile contopite.

B. Cheltuieli de judecată

41. Reclamantul solicită rambursarea a 1 103 EUR, transmitând justificări, care corespund unor cheltuieli pentru fotocopii, onorarii de expertiză tehnică imobiliară, onorarii ale avocatului, taxe de traducere a anumitor documente și taxe de curierat.

42. Guvernul nu se opune rambursării cheltuielilor efectuate, la prezentarea documentelor justificative. În ceea ce privește cheltuielile efectuate pentru expertiza tehnică imobiliară și pentru traduceri, Guvernul nu le consideră cheltuieli necesare.

43. Curtea consideră că singurele cheltuieli de judecată solicitate pentru care s-au prezentat documente justificative și are au o legătură cu procedura în litigiu se ridică la suma de 415 EUR. În aceste condiții, aceasta consideră adecvat să aloce reclamantului 415 EUR pentru aceste cheltuieli.

C. Dobânzi moratorii

44. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

Pentru aceste motive, Curtea, în unanimitate,

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că a fost încălcat art. 6 § 1 din convenție;

3. *Hotărăște* că a fost încălcat art. 1 din Protocolul nr. 1 la convenție;
4. *Hotărăște* că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care hotărârea rămâne definitivă, în conformitate cu art. 44 § 2 din convenție, următoarele sume:
- ii) 3000 EUR (trei mii euro), plus orice sumă care poate fi datorată cu titlu de impozit, pentru toate prejudiciile contopite, care trebuie convertiți în moneda statului pârât la rata aplicabilă la data plății;
 - ii) 415 EUR (patru sute cincisprezece euro), plus orice sumă care poate fi datorată cu titlu de impozit de către reclamant, pentru cheltuieli de judecată, care trebuie convertiți în moneda statului pârât la rata aplicabilă la data plății;
5. *Hotărăște* că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, sumele indicate la punctele 4 i) și ii) vor fi majorate cu o dobândă simplă la o rată egală cu cea a facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană aplicabilă pe parcursul acestei perioade, majorată cu trei puncte procentuale;
6. *Respinge* cererea de reparație echitabilă pentru celelalte capete de cerere.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris, la 19 ianuarie 2010, în temeiul art. 77 § 2 și art. 77 § 3 din regulament.

Santiago Quesada
Grefier

Josep Casadevall
Președinte